

Медиазнанието – важен аспект срещу кризата на образованието в условията на променящия се свят

Правда Кирова^x

Днес проблемите на съвременното образование безпокоят не само участниците в процеса, хората, които са професионално или лично причастни към него, но и цялото общество. Тези проблеми условно могат да се разделят на две групи - проблеми на съдържанието на образователните курсове и проблеми на формите на преподаване. И едните, и другите изостават от съвременните изисквания. Курсовете „медиазнание“ и „кинознание“ се разглеждат като крачка към мултидисциплинно интерактивно обучение и самостоятелна познавателна и креативна практика на ученици и студенти.

Ключови думи: медийна грамотност, медиазнание, кинознание; мултидисциплинно обучение; креативна практика

Изхождайки от собствения си преподавателски опит, бих искала да се спра на два основни проблема на образованието на младите хора: необходимостта от повишаване на общото образователно и културно ниво и необходимостта от развитие на уменията им за самостоятелна работа с информация.

В нашето динамично време, когато информацията остарява още преди да е успяла да влезе в учебниците и книгите, ми се струва особено важно за младите хора да умеят сами да я търсят и преработват.

Задачата ни днес е не просто да дадем на учениците определен обем знания, които в стремително променящия се свят бързо овехтяват, а да ги научим да се ориентират в бурния поток нова информация, самостоятелно да използват съвременните медии за търсене на нови сведения от различни източници, да умеят да оценяват и пресяват получаваната информация. С други думи, да използват съвременните източници на информация за *самостоятелна познавателна и креативна практика*.

За целта бих искала да направя някои конкретни предложения. На първо място, разработването и въвеждането в обученето на горните гимназиални класове на предмет, условно наречен "**медиазнание**". Именно медиазнание, а не изкуствознание, тъй като

задачата на този конкретен курс е не толкова повишаването на общото културно ниво на младите хора, а запознанството им с главните източници на информация в съвременния свят и обучението им да работят с тях.

Идеята е курсът по медиазнание (тук включваме преса, радио, кино, телевизия, интернет) да дава не просто общи представи за историята, спецификата и принципите на функциониране на различните медии, а да изгражда у младите хора умения за използването им. Главната цел е да се развива самостоятелното креативно мислене на учениците чрез самостоятелно събиране на информация от различни източници, често фактологически или оценъчно противоречива, и формиране на собствена оценка за събитията или явленията, включително на изучаваните в рамките на други общообразователни предмети.

За целта ще бъде изготвен тематичен план (на базата на материала за съответния клас), свързан с основни исторически, научни, социални, психологически, етически, философски и други теми и проблеми, изучавани в горните класове на гимназията. (Такива теми биха могли да бъдат, например, Втората световна война, расовите и малцинствени конфликти, изследването на Космоса, младежката субкултура и протестните движения и много други.)

Учениците ще трябва самостоятелно да работят с различните медии, самостоятелно да събират информация по конкретния въпрос от публикации в пресата, от филми, от телевизионни предавания и, разбира се, от интернет - задължително от няколко различни източници, от противоположни гледни точки, - като целта е да подготвят свой обзор на събраната информация или мнение, които да представят в дискусията по тази точка от тематичния план. Разбира се, те биха могли да проявят по-голяма креативност и да изготвят по темата своя статия, снимки, филмче и др. Най-добрите работи ще бъдат качвани на сайта на училището, може да бъде създаден и национален сайт по "медиазнание", където младите автори да качват своите разработки, да се правят класации на най-добрите, и т.н.

Това би дало широки възможности за творчество на учениците и би стимулирало синхронизацията на преподавателските планове, за да се намерят точките, в които да се осъществят паралели в обученето по различните дисциплини и формирането на цялостна картина за света.

Втори момент.

Всички ние носим тревога за недостатъчната обща култура и вкус на част от студентите. За това би било добре да се помисли още в горните класове на гимназиалното обучение. Не е нужно да се убеждаваме в значението на изучаването на литература и

изкуства като противоотрова срещу дехуманизацията, липсата на ценности, "чалгата" във всички сфери на обществото.

Но ако литературата и театърът (драматургията) отдавна са влезли и заемат значително място в учебните програми, ако музиката и изобразителното изкуство, макар и в по-малка степен, така или иначе са представени в тях, то киното, което днес е може би най-предпочитаната от младите форма на изкуство, оказваща огромно влияние върху изграждането им, е напълно игнорирано от образованието. Игнорирано въпреки огромната си роля за формирането на менталитета и ценностната система на съвременния човек, на съвременния европеец и българин. Просто е трудно обяснимо, защо след като сме убедени, че всеки зрелостник трябва да е чел "Тартюф" или "Бай Ганьо", не смятаме за задължително да е гледал "Великия диктатор" на Чарли Чаплин, например. Както е важно за съвременния зрелостник да е прочел основополагащи произведения на световната и българска литература, така е важно и да познава жалонни филми на световното, европейското и българското кино.

Нека направим така, че най-популярния вид изкуство не само да развлича младите хора, но и да разширява културата им, да развива вкуса им, да провокира самостоятелното им мислене, да помага за естетическия им избор. Бих искала да предложа въвеждането на такъв курс, може би засега свободно-избираем, съвсем условно наречен "кинознание". НБУ има ресурс да разработи такъв предмет за училищната програма.

В много страни киното вече е влязло в общообразователната учебна програма с утвърден списък от световни и национални филми, с които завършващите образованието си зрелостници трябва да са се запознали.

Потребността от такъв предмет е отдавна осъзната и у нас - още през 80-те години НАТФИЗ подготвяше кинопедагози с тази цел. По-належащи промени след 1989-та отдалечиха въвеждането на киното в училищното образование.

С възможностите на новите дигитални технологии, на интернет и DVD, днес такъв предмет може да съществува и в най-отдалечените и изостанали региони, където киносалони отдавна няма, а "киноизкуството" идва във вид на сапунени опери и крими-сериали.

Курсът ще въвежда учениците в историята и езика на киното, като основната му цел е да ги запознае с най-блещещите образци на филмовото изкуство, образци на световното и национално културно-историческо наследство, които трябва да бъдат изучавани, за да се развива визуалната култура на младите хора, да се повишава вкусът и взискателността им, умението им за естетически избор в условията на комерсиална агресия, умението за самостоятелна интерпретация и оценка на филмите.

Заглавията ще обхващат както щедьоври на киноизкуството, различни по род, жанр, стил, така и важни филми, правещи паралел с изучаваните теми по другите предмети, а също и филми, свързани с актуални събития и проблеми на съвременния свят (екология, тероризъм, секс, толерантност и др.). В това виждам още една възможност за реализиране на нов *подход за мултидисциплинно интерактивно обучение*.

Като синкретично изкуство, киното използва изразните средства на всички останали изкуства, съществували преди него, и това го прави подходящо за визуализиране на особеностите им при преподаването, за анализ на спецификите, за онагледяване на историята и развитието им.

Но това, което прави киното (с различните му родове - игрално, документално, анимационно) особено подходящо като средство за обучение, е неговата способност да представя (максимално реалистично и в същото време от различни авторски гледни точки) късчета живот - добре структуриран и осмислен разрез на действителността, анализиращ различни аспекти и докосващ се до проблематиката, която се изучава по основните дисциплини в училищното образование.

Всички важни моменти от развитието на историята, географията, природните науки, психологията, философията, етиката и естетиката, могат да бъдат въведени и актуализирани чрез филми от различни жанрове и да се превърнат в база за дискусия и самостоятелна интерпретация, допълнително развивайки уменията на учащите за *самостоятелна познавателна и креативна практика*.

Използвайки съвременните дигитални технологии, младите хора биха могли самостоятелно, за "домашно", да се запознаят със специално подбраните за програмата филми (било то в интернет или на DVD), да съберат за тях допълнителна информация, да подготвят реферати и да ги обсъдят в училище, където ролята на медиатор в дискусията ще изпълнява преподавателят.

За да не изглеждат горните предложения практически неизпълними, бих искала да отбележа, че ние (в НБУ) можем да се ангажираме също така с направата на **филми** за всички автори и произведения от задължителната гимназиална програма, които да могат да бъдат излъчвани по телевизиите или качени в интернет в помощ на преподавателите. За някои от тях преди десетилетия бяха правени филми, но оттогава настъпиха значителни помени и в учебната програма, и в интерпретацията на творчеството на много от класиците на българската литература.

В създаването на тези филми могат да бъдат включени както преподаватели – литературоведи и критици от НБУ – така и креативните усилия на интересни учители от цялата страна, интересни студенти и ученици.

Тези филми биха могли да залегнат в основата на цял нов фонд учебни филми, създадени или закупени с помощта на Министерството, които да бъдат качени на специален сайт и да бъдат общодостъпни по всяко време за всички участници в образователния процес.

Курсовете „медиазнание“ и „кинознание“ в гимназиалния курс са крачка към мултидисциплинно интерактивно обучение и самостоятелна познавателна и креативна практика на учениците.

^x Правда Кирова е доцент по кино- и телевизионна драматургия в Нов български университет -Департамент Кино, реклама шоубизнес. Тя е известен сценарист, продуцент и редактор на множество филми с национални и международни награди.